

Co-funded by
the European Union

Embracing EU corporate social responsibility:
challenges and opportunities of business-
society bonds transformation in Ukraine

101094100 - EECORE - ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH-UA-IBA
<https://eecore.snau.edu.ua/>

СЕРТИФІКАТНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ КУРС
СОЦІАЛЬНЕ
ПІДПРИЄМНИЦТВО
2023

SNAU

University that
studies life

20.06.2023 14.00 EEST

Олена Дяченко

[https://eecore.snau.edu.ua/komanda-proiektu/olena-
diachenko/](https://eecore.snau.edu.ua/komanda-proiektu/olena-diachenko/)

УВАГА! ВЕДЕТЬСЯ ПРЯМА ТРАНСЛЯЦІЯ ТА ЗАПИС ЗАХОДУ НА **YOUTUBE**

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

3. Порівняльний аналіз досвіду соціального підприємництва в Україні та світі

4. Законодавча база соціального підприємництва у сфері малого та середнього бізнесу

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

«Інклюзивний бізнес» – це економічно доцільна схема ведення підприємницької діяльності, що включає малозабезпечене населення як споживачів, покупців, працівників, виробників і підприємців і забезпечує взаємовигідний розвиток для всіх її учасників.

Creating Value for all: Strategies for Doing Business with the Poor

«Інклюзивний розвиток підприємництва» в сучасних умовах розглядається як політика щодо забезпечення можливості започаткування власного бізнесу чи самозайнятості для всіх груп населення»

проекті Резолюції конференції «Інклюзивний розвиток бізнесу»

«Соціальне підприємництво» - стратегія та процес допомоги людям з різними формами інвалідності та/або складним економічним і соціальним положенням в організації підприємницької діяльності за допомогою: бізнес-планування; використання індивідуалізованої мети розвитку бізнесу та планування підтримки; доступу до фінансових ресурсів; використання ресурсів державний і приватних партнерів, що працюють спільно на основі консенсусу.

(Г. Шахін (G. Shaheen) та М. Тіхич (M. Tihic))

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Статистика сайту Європейської комісії :

- на сьогодні існує два мільйони соціальних підприємств у Європі,
- на яких працюють понад 11 мільйонів співробітників (6% працюючих осіб у регіоні),
- що становить 10% від усього європейського бізнесу.

Точних даних, скільки таких підприємств в Україні та чим вони займаються, отримати неможливо.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Європейська комісія виокремлює чотири основні сфери діяльності таких підприємств:

- **робоча інтеграція** - навчання та працевлаштування людей з обмеженими можливостями, осіб, які опинились у складних життєвих обставинах та безробітних;
- **надання індивідуальних соціальних послуг** у таких сферах як: охорона здоров'я, соцзахист, профнавчання, освіта, послуги догляду за дітьми, послуги для людей похилого віку або допомога малозабезпеченим людям;
- **місцевий розвиток депресивних/уразливих регіонів;**
- **інше**, що включає переробку сміття, захист навколишнього середовища, спорт, мистецтво, культуру та історичне збереження, науку, дослідження та інновації, захист прав споживачів, аматорський спорт.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Велика Британія:

- близько 70 тис. соціальних підприємств;
- забезпечують працею майже мільйон британців;
- сумарний внесок в економіку становить понад 27 млрд фунтів стерлінгів.

- ✓ 68% соціальних підприємств підтримують людей з уразливих груп,
- ✓ 44% працевлаштовують людей з уразливих груп,
- ✓ 28% працюють у найбільш депресивних районах країни.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

[Social Enterprise UK](#) – національна мережева організація для представництва соціальних підприємств у Великій Британії.

У Social Enterprise UK наводять такі характеристики соціального підприємництва:

- чітка соціальна і/або природоохоронна місія, зафіксована у керівних документах
- створення більшості своїх доходів за рахунок торгівлі
- реінвестування більшої частини свого прибутку
- незалежність від держави
- управління під контролем більшості в інтересах соціальної місії
- підзвітність і прозорість

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Американський варіант соціального підприємництва – “капіталізм із соціально відповідальним обличчям”

Якщо в Європі соціальне підприємництво веде свою історію з кооперативного руху, то у США – зі сфери філантропії.

В умовах скорочення ресурсів у соціальному підприємстві американські НУО побачили шлях до виживання.

Між 1982 і 1992 роком комерційна складова надходжень громадських організацій у США досягла 52%.

У США держава значно менше підтримує соціальне підприємництво, порівняно з Європою.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

У США для соціального підприємництва відправною точкою стає харизматичний лідер та його/її інноваційні ідеї.

У Європі основним вважається не прибуток, а **місія організації** (особливо в Італії та Польщі). Тому європейські соцпідприємства можуть працювати за рахунок грантів, державних субсидій, пожертв, при релігійних установах.

А в Америці головним критерієм успішності соціального підприємництва є **прибуток** як єдиний механізм забезпечення сталості і досягнення тої мети, яку Ви перед собою ставите.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Чи потрібен закон?

European Social Enterprise Law Association

Уряди країн самостійно визначають, як регулюватимуть цю галузь.

- В Іспанії, Португалії, Франції, Греції, Хорватії соціальне підприємство може існувати виключно у формі соціальних кооперативів.
- Уряди Бельгії, Данії, Фінляндії, Люксембургу, Словенії країни визначають умови, за яких оператор, що працює в будь-якій легальній формі, може отримати статус соціального підприємства
- Кілька країн Європи (наприклад Італія) мають два закони одночасно - про форму і статус

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

У Канаді - Законодавство сприяє розвитку соціальних підприємств на рівні традиційних підприємств, втім, розмежовуються підприємства соціального бізнесу та бізнесу соціального призначення.

Для соціальних підприємств обов'язковою вимогою є створення спеціальної ради - Ради соціального підприємства, що повинна спостерігати за виконанням правових основ щодо соціального підприємництва.

Фахівці державних служб та спеціалісти органів місцевого самоврядування зобов'язані безоплатно на регулярній основі проводити зустрічі, щоб допомогти соціальним підприємствам зростати і розвиватися.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

В Україні, за відсутності відповідної законодавчої бази, соціальні підприємства працюють у різних організаційних формах діяльності.

- У формі ТОВ діють соціальні ресторани Urban 100 в Івано-Франківську й Urban 500 у Києві.
- Білоцерківське виробниче підприємство "Весна" Українського товариства глухих - громадська організація.
- Активно працює соціальний кооператив "ФронтМед".
- Низка благодійних магазинів, наприклад благодійна крамниця "Булавка" в Черкасах, використовує форму ФОП.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

В Україні: під «соціальними підприємствами» розуміють «організації (незалежно від організаційноправової форми), які вирішують соціальні та/чи екологічні проблеми»

Критерії, залежно від яких ту чи іншу організацію можна віднести до соціальної:

- 1) працевлаштовані вразливі групи населення (ветерани АТО, ВПО, люди з інвалідністю, мешканці сільської місцевості та ін);
- 2) частина чи весь прибуток від діяльності спрямовується на підтримання статутної діяльності громадської чи благодійної організації або культурних чи спортивних заходів, проектів благодійного фонду;
- 3) частина чи весь прибуток виділяється на фінансування окремих видів послуг для соціально вразливих груп населення / підтримки соціальних заходів

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Чи потрібні пільги?

Згідно з міжнародним дослідженням "Карта соціальних підприємств та їхніх екосистем у Європі", дуже мало країн запроваджують спеціальні податкові пільги для соціальних підприємств.

Податкові пільги можуть існувати: для звільнених від податку неприбуткових організацій; для інтеграційних підприємств (WISE), якщо це поняття існує в країні; для здійснення певних форм діяльності.

У більшості випадків соціальні підприємства оподатковуються відповідно до основної організаційної форми діяльності.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

У **Швеції** для соціального підприємця не існує жодної податкової пільги: "Податки - основне джерело живлення для держави.

Їх скорочення прямо впливає на здатність держави якісно виконувати свої функції.

Замість податкових пільг шведський уряд і муніципалітети пропонують великий спектр "стимуляційних пакетів".

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Бельгія, Хорватія, Данія, Франція, Італія, Люксембург, Польща, Португалія, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Велика Британія запровадили широкий спектр політик, програм і механізмів, спрямованих на підтримку соціальних підприємств. Проте змісти й масштаби підтримки можуть істотно відрізнятися.

у Данії діє "Програма соціального зростання", що через індивідуальний коучинг бізнес-експертів забезпечує підтримку соціальних підприємств, які працюють із найбільш уразливими категоріями безробітних. Крім цього, пропонуються інтенсивні тренінгові програми з розвитку бізнесу, вибудовуються партнерства між соціальними підприємствами, муніципалітетами та соціальними інвесторами

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Чи потрібні пільги українським соціальним підприємцям?

З боку держави найбільшим стимулом може стати розвиток ринку соціальних послуг, в умовах якого держава закуповуватиме якісні послуги соціальних підприємців. Соціальне підприємництво - малий бізнес.

Міжнародна практика доводить, що чим розвиненіший у країні ринок соціальних послуг, тим якісніші послуги на ньому пропонуються, зокрема й соціальними підприємцями.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Відповідно до **статті 21 Закону "Про громадські об'єднання"**, громадські об'єднання мають право здійснювати підприємницьку діяльність безпосередньо, якщо вона відповідає їхнім цілям.

Статтею 16 Закону "Про благодійну діяльність та благодійні організації" передбачається, що благодійні організації мають право здійснювати господарську діяльність без цілі отримання прибутку, що сприяє досягненню їхніх статутних цілей.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Згідно зі **статтею 133 Податкового кодексу України**, доходи (прибуток) неприбуткових організацій спрямовуються **виключно на фінансування витрат на утримання організації, реалізацію цілей, завдань і напрямів діяльності, передбачених їхніми установчими документами.**

Саме завдяки наявності цих норм в українському законодавстві в останні роки розпочався активний розвиток соціального підприємництва.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Можливі організаційні форми для соціальних підприємств в Україні

Неприбуткові організації

- Громадські організації
- Благодійні організації
- Релігійні організації
- Кооперативи
- ОСББ

Суб'єкти підприємницької діяльності

- Фізичні особи-підприємці
- Юридичні особи

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Документи, що регулюють діяльність соціальних підприємств в Україні:

- Цивільний кодекс
- Господарський кодекс
- Податковий кодекс
- Закон України «Про громадські об'єднання»
- Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців»
- Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»
- Закон України «Про волонтерську діяльність»
- Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»

Інформація щодо діяльності неприбуткових організацій знаходиться в:

- Податковому кодексі України;
- Главі 5 Господарського кодексу України;
- Статті 86 Цивільного кодексу України;
- Профільних нормативно-правовими актах, що регулюють діяльність неприбуткових організацій відповідного виду.

<https://business.diia.gov.ua/courses>

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Українським прикладом соціального підприємства, яке працює за моделлю «ГО + ФОП, є «Горіховий дім» (<http://gorihoviym.com.ua>). Цей бізнес розпочався як громадська організація «Народна допомога», яка опікувалась проблемою жінок в складних життєвих обставинах, тих, які опинились на вулиці. Організація займалась їх соціалізацією спочатку за грантові кошти, але потім з'явилась ідея створити бізнес-модель, яка б надавала можливість підтримувати організацію власними силами. Так виникла пекарня «Горіховий дім», яка не тільки отримує прибуток для фінансування жіночого центру, але і надає місце професійної інтеграції для жінок. Зараз пекарня працює 24 години на добу та випікає більше як 1,5 тони продукції на місяць.

Клієнтами є магазини, кафе, приватні особи та компанії.

Громадська організація «Народна допомога» працює у форматі юридичної особи, а пекарня — як фізична особа-підприємець, разом вони формують соціальне підприємство «Горіховий дім»

Social

Entrepreneurs

enterprise

business

support

entrepreneur

people

organizations

innovation

new

sectors

create

places

for-profit

services

Service

Management

innovative

economic

take

financial

change

world

purpose

values

sub

approach

business

support

affairs

entrepreneur

ideas

entrepreneur

ideas

entrepreneur

entrepreneur

entrepreneur

ventures

financial

change

world

purpose

values

sub

approach

business

support

affairs

entrepreneur

ideas

entrepreneur

ideas

entrepreneur

ideas

entrepreneur

ideas

entrepreneur

often

profits

resources

places

many

employment

services

entrepreneur

ideas

entrepreneur

ideas

entrepreneur

ideas

entrepreneur

ideas

entrepreneur

ideas

entrepreneur

ideas

entrepreneur

Management

innovative

economic

take

Management

innovative

economic

take

Management

innovative

economic

take

Management

innovative

economic

take

Management

innovative

economic

take

Management

innovative

economic

take

Management

innovative

economic

take

Management

innovative

economic

take